

Leena Marjatta Pulfer-Korhonen

Elämä Väisälänsaassa

Tästä kirjasta:

Leenan lapsuus Otavan kylässä ja Väisälän saarella

Leena syntyi Otavassa, tai kuten hän itse kuvaili:

"Synnyin keittiön pöydällä, pienen talomme ensimmäisessä kerroksessa Otavan kylässä Suomessa. Oli torstai, 10. helmikuuta 1942."

Kotiin syntyminen oli tuolloin tavallista, koska kuljetus Mikkelin sairaalaan ei ollut mahdollista. Leena vietti ensimmäiset lapsuutensa vuodet Suomäen talossa perheensä piirissä, vanhempiansa Hilman ja Toivon sekä kolmen sisaruksensa Matin, Olavin ja Liisan kanssa, kunnes muutti kuuden tai seitsemän vuoden ikäisenä Väisälään, josta hänen isänsä oli ostanut Lamminmäen maatilan. Tämä kirja kertoo elämästä saarella. Leena kävi peruskoulun Väisälässä. Kun hän aloitti lukiossa, hän muutti takaisin Otavaan Suomäen taloon, jossa hän asui tätinsä Elsan kanssa. Lukion jälkeen Leena siirtyi Helsingin yliopistoon opiskelemaan suomen kieltä ja kirjallisuutta.

Vuonna 1969 hän avioitui sveitsiläisen toimittajan Fritz W. Pulferin kanssa, jonka kanssa hän kasvatti kolme lasta. He asuivat suurimman osan ajastaan Sveitsissä, jossa Leena oli aktiivinen sekä Bernissä että Zürichissä Sveitsin Suomen ystävien liitossa (SVFF), muun muassa Suomi-koulussa ja suomalaisessa kuorossa. Hän kuoli kesäkuussa 2023 Otavassa syöpään, oltuaan asunut viimeiset kaksitoista vuotta miehensä kanssa Suomessa.

Leena Marjatta Pulfer-Korhonen

Köyhä lapsuus, rikkaat muistot –

elämä

Väisälänsaarella

Copyright © 2026 by Leena Marjatta Pulfer-Korhonen

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

Kielentarkistus: Mirjam Frieden

Kirjan taitto: Fritz W. Pulfer

ISBN: 978-952-80-7606-3

*Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi*

*Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763
Hampuri, Saksa*

Toimittajan esipuhe

Tämä kertomus vaimoni Leena Pulfer-Korhosen (1942–2023) lapsuudesta julkaistaan hänen kuolemansa jälkeen, mutta hänen nimenomaisesta toiveestaan, jonka hän jätti minulle ja lapsilleen ennen kuolemaansa. Alun perin hän kirjoitti tämän tekstin lapsilleen auttaakseen heitä ymmärtämään paremmin heidän alkuperäänsä ja perhettään. Leena oli kuitenkin vakuutunut siitä, että hänen tarinansa voisi koskettaa myös muita kuin hänen perhettään. Hän koki velvollisuudekseen jättää tämän osan tarinastaan, saarestaan, ihmisille, jotka olivat seuranneet häntä elämänmatkallaan.

Leena kirjoitti suurimman osan teksteistä saksaksi asuessaan Sveitsissä. Suomenkielistä versiota varten ne on käännetty huolellisesti takaisin suomeksi tyttäreni Mirjamin toimesta.

Leena vietti suuren osan lapsuudestaan vanhempiensa maatilalla Väisälän saarella Puulajärvellä. Hän kirjoitti nämä muistiinpanot kunnioituksena saaren asukkaille ja heidän tuoloin vaikeista olosuhteista leimattulle elämälle.

Leena tiivisteli elämänkatsomuksensa seuraavasti: "Elämä on vain osa orgaanisen ja epäorgaanisen aineen jatkuvaa liikettä. Jotkut tilat kestävät kauemmin, toiset lyhyemmän aikaa, mutta kyse on aina samasta ikuisesta liikkeestä."

Fritz W. Pulfer

1948/49: Elämää Väisälän saarella

Väisälän saari, josta vanhempani hankkivat maatilansa vuonna 1948/49, on noin viisi kilometriä leveä ja kaksitoista kilometriä pitkä. Pinta-alaltaan se on yksi Suomen toiseksi tai kolmanneksi suurimmista järvisaarista. Se sijaitsee Puulajärven eteläosassa, joka itse on yksi maan suurimmista järvistä ja on yhteydessä muihin saaristoihin useiden kanavien kautta.

Puulajärvestä on lukuisia asuttuja saaria, mutta Väisälä on niistä suurin. Vanhojen historiankirjojen mukaan, jotka löysin 15-vuotiaana tallentaessani saaren vanhoja paikannimiä ja legendoja Kansallisen kansanperinteen rahaston järjestämää kilpailua varten, Väisälä oli asuttu jo pakanallisena aikana, noin vuonna 1000 jKr. Hautapaikka on tästä ajasta peräisin oleva jäännös. Luonnollisesti lähdin sitä heti tutkimaan. Lapiro kädessä hiivin kirjassa mainittuun paikkaan, metsäiseen alueeseen Vehkosen tilan alapuolella, joka kuului hurskaalle maanviljelijä Karjalaiselle.

Sammaleen ja pensaiden alla todellakin näkyi kivikasoja. Oliko kyseessä vanha, metsäinen pelto vai oikea hautausmaa, en kuitenkaan silloin enkä myöhemminkään pystynyt selvittämään. Ensinnä-

kin pelkäsin, että joku saattaisi löytää minut tonkimasta kivikasaa, ja toiseksi metsässä kuljeskeli vapaana utelias hevonen, jota pelkäsin vielä enemmän. Varmaa on kuitenkin se, että saari oli ollut asuttu jo pitkään, ja asukkaat olivat elättäneet itsensä pääasiassa kalastuksesta. Kun ostimme tilan, Väisälässä asui noin 30–40 maanviljelijäperhettä, joissa oli yhteensä 200–250 ihmistä.

Saaren eteläisimmässä osassa sijaitsi Eteläkylä kouluineen, useita suurempia tiloja, kuten Mikkola, Paavola, Alatupa, Lemetti, Marttila ja Seppälä, sekä muutamia pienempiä asuinrakennuksia. Nämä kaikki sijaitsivat suhteellisen lähellä toisiaan kahden päätien varrella. Siellä oli myös puhelinkeskus, pieni kyläkauppa ja postitoimisto. Kylän osaa, jossa tilamme, Lamminmäki, ja viisi muuta maalaistaloa sijaitsivat, kutsuttiin Keskikyläksi. Saaren pohjoisrannalla sijaitsi Pohjoiskylä, jossa oli muutamia köyhempiä taloja. Kaikki kolme kylää olivat metsien ympäröimiä. Lisäksi metsissä ja rannoilla oli tusinan verran yksittäisiä maatiloja tai pienempiä asuintaloja.

Kun muutimme saarelle, aika tuntui pysähtyvän – oli kuin meidät olisi siirretty takaisin kivikaudelle. Kaikki tilat oli rakennettu harmaista, pyöreistä hirsistä; yksikään ei ollut kirkkaasti maalattu. Kapeat, kiviset polut yhdistivät tiloja, ja hevoskärryt ja reet

kolisivat edestakaisin niitä pitkin. Sähköä ei ollut, ja viljaa jauhettiin edelleen tuulimyllyissä. Kaukaisten sukulaisten tilalla löysin jopa käsin muotoiltuja mylynkiviä.

Koska yhteyttä mantereeseen ei ollut, saarelaiset olivat pitkään olleet omavaraisia, joten siellä kohtaamamme yhteisö oli sosiaalisesti hyvin ehjä. He tapasivat säännöllisesti juhlien aikaan, kävivät yhdessä kalastamassa, metsästävässä tai korjaamassa satoa tai kävivät naapureiden luona pyytämässä apua tai vain juttelemassa.

Tärkeä perinne oli, että jokainen maanviljelijä auttoi toista talonrakennuksessa. He antoivat rakentajalle lahjaksi upeita seinähirsii – niin monta kuin hevonen pystyi vetämään kaksireessä. Talkoopäivä, yhteisen rakentamisen päivä, päättyi yleensä runsaaseen juhlaateriaan ja tanssiin.

Koulutalo oli saaren sosiaalinen keskus. Metsästyseurue kokoontui siellä, ja nuorisoseura harjoitteli näytelmiä, joita esitettiin juhlilla. Koulun kevät- ja joulujuhlat olivat tärkeitä sosiaalisia tapahtumia, joihin osallistuivat kaikki saarelaiset, jopa ne, joilla ei ollut kouluikäisiä lapsia.

Hautajaisiin ja häihin kutsuttiin koko kylän väestö sekä morsiamen ja sulhasen tai vainajan sukulaiset. Naiset viettivät viikkoja juhlan valmistelussa – ruoanlaitossa, leipomisessa ja juomien panemisessa.

Ruokakomerot ja kellarit olivat täynnä, ja pitkät pöydät tarjosivat vaikuttavan näyn saapuville vieraille. Seremonian tai hautajaisten jälkeen alkoi juhla, joka kesti pitkälle yöhön, eikä kukaan jäänyt nälkäiseksi tai janoiseksi. Miehet katosivat yksi toisensa jälkeen "navettaan" ja palasivat yhä humaltuneempina. Koska alkoholia – olutta lukuun ottamatta – pidettiin syntinä, viinaa tarjoiltiin salaa. Tietenkin kaikki tiesivät siitä, ja naiset kurtistivat kulmiaan, mutta syytöksiä ei esitetty – viina oli osa perinnettä.

Kun yö laskeutui, tanssi alkoi. Vähintään yksi haitarinsoittaja, usein lisäksi viulisti, soitti musiikkia. Tyhjennetyssä ja lakaistussa ladossa tanssi jatkui, kunnes kaikki olivat joko väsyneitä tai kaatuivat ja kompastuivat muuten. Silloin tällöin miesten kesken syntyi riitoja, joita viina lietsoi. Vakavat riidat olivat kuitenkin harvinaisia, vaikka vanha sanonta levisikin: "Huonot häät, jotka eivät tuottaneet ruumiita."

Pioneerielämä

Uuden maatilamme nimi Väisälän saarella Lamminmäki tulee siitä, että talomme takana olevan metsäalueen takana, noin 500 metrin päässä, oli puolitoista kilometriä pitkä järvi, joka kuului aikoihin tädilleni Alinalle. Hänen miehensä Riku oli kotoisin samalta saarelta, jossa asui edelleen sukulaisia nimeltä Venemies. Hän oli joko perinyt tai ostanut 40 hehtaarin tilan. Nuori perhe asui siellä kahden tyttärensä, serkkujeni Hilkan ja Lauhan, kanssa muutaman vuoden ennen sodan syttymistä, jossa Riku kuoli.

Sodan aikana tai sen jälkeen Alina rakennutti uuden talon Suomen valtion tuella – rintamalta tulleet miehet tai heidän leskensä saivat valtion taloudellista tukea. Talo oli kuitenkin huonosti rakennettu, oletettavasti siksi, että kaikki taitavat puusepät olivat sodassa.

Kun Alina tajusi, että elämä maatilalla oli liian raskasta, hän tarjosi kiinteistön isälleni. Vanhempaini eivät epäröineet kauan ja ostivat sen.

Tämä kertomus vaimoni Leena Pulfer-Korhosen lapsuudesta julkaistaan hänen kuolemansa jälkeen, mutta hänen nimenomaisesta toiveestaan, jonka hän jätti minulle ja lapsilleen ennen kuolemaansa. Alun perin hän kirjoitti tämän tekstin lapsilleen auttaakseen heitä ymmärtämään paremmin heidän alkuperäänsä ja perhettään. Leena oli kuitenkin vakuuttunut siitä, että hänen tarinansa voisi koskettaa myös muita kuin hänen perhettään. Hän koki velvollisuudekseen jättää tämän osan tarinastaan, saarestaan, ihmisille, jotka olivat seuranneet häntä elämänmatkallaan. Leena vietti suuren osan lapsuudestaan vanhempiensa maatilalla Väisälän saarella Puulajärvellä. Hän kirjoitti nämä muistiinpanot kunnioituksena saaren asukkaille ja heidän tuolloin vaikeista olosuhteista leimattulle elämälle.

